

79. Dolina Neru

Tomasz Janiszewski, Radosław Włodarczyk, Zbigniew Wojciechowski

Pełna nazwa ostoi: Dolina Neru (Ner River Valley)

Kod ostoi: PL079

Współrzędne geograficzne: 52°02'-52°06'N, 18°50'-19°11'E

Powierzchnia: 6861 ha

Położenie administracyjne: województwo łódzkie; powiat łęczycki; województwo wielkopolskie; powiat kolski.

Kryteria BirdLife International: C1, C3, C4, C6.

Formy ochrony przyrody: Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Bzury.

Natura 2000: ostoja została włączona do rządowego projektu sieci Natura 2000 jako część obszaru specjalnej ochrony ptaków – Pradolina Warszawsko-Berlińska, PLB100001.

Ogólny opis ostoi

Ostoja obejmuje zachodnią część dna pradoliny warszawsko-berlińskiej, rozległego obniżenia terenu o szerokości 2-2,5 km. Leży na Nizinie Południowowielkopolskiej, w północno-wschodniej części Kotliny Kolskiej. Dawny szlak wód polodowcowych wykorzystuje rzeka Ner wypływająca z Wzniesień Łódzkich i uchodząca do Warty.

Podobnie jak w sąsiadującej od wschodu ostoi Dolina Bzury, dno doliny jest silnie zatorfione. Stan zachowania tutejszych torfowisk jest jednak daleko lepszy. Dolina na odcinku Nagórki – Dąbie jest stale zabagniona, głównie za sprawą mało wydolnego systemu kanałów melioracyjnych oraz dzięki regularnym corocznym wiosennym zalewom rzeki.

Wschodnią część ostoi odwadnia Kanał Królewski i rzeka Zian, natomiast pozostały fragment odwadnia Ner, (wpływający do pradoliny w okolicach wsi Łęka) oraz dwa duże kanały: wspomniany wcześniej Kanał Królewski i Kanał Zbylczyski. Rzeki są uregulowane, sztuczne koryta tych cieków są wyprostowane i głębokie, szczególnie w miejscach, gdzie przecinają grube pokłady torfu. Wody Neru przez większą część roku są znacznie zanieczyszczone, przede wszystkim ściekami komunalnymi z aglomeracji łódzkiej.

W szacie roślinnej dna doliny dominują zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe. Jednak na znacznej części powierzchni ostoi, szczególnie w okolicach Błonia i Wilczkowic oraz na odcinku Leszno – Dąbie, krajobraz zdominowany jest przez zbiorowiska szuwarowe. Są to głównie różnorodne zbiorowiska z turzycą sztywną i szuwały trzcinowe. Rzadziej występują szuwały pałkowe i mannowe, które porastają liczne mokre doły potorfowe oraz miejsca bardziej zabagnione i mniej użytkowane. Ostoja jest prawie całkowicie bezleśna, z wyjątkiem fragmentu olsu w okolicach Krzewa oraz drągowin sosnowych na wydmach koło Błonia oraz Kotowic i Nagórek. Poza tym krajobraz urozmaicają jeszcze tylko wąskie pasy zadrzewień o małym zwarcu, utrzymujące się w okolicach Łęki i Kossewa.

Siedliska i typy użytkowania gruntów w ostoi

Lasy i zadrzewienia – 4%, łąki i pastwiska – 48%, tereny rolne – 5%, mokradła – 40%, zbiorniki wodne i ciek – 3%.

Ptaki

W ostoi Dolina Neru stwierdzono występowanie co najmniej 17 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Ostoja została wyznaczona na podstawie liczeb-

ności gatunków migrujących, których koncentracje przekraczają 20 000 osobników – gęsi, kaczek i łyski (Tabela 160) spoza I Załącznika DP oraz 3 gatunków lęgowych – derkacza, kropiatki i podróżniczka. Dla dwóch ostatnich gatunków Dolina Neru jest jedną z najważniejszych w Polsce ostoi. Ponadto 8 wymienionych tu gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w *Polskiej czerwonej księdze zwierząt*.

Tabela 160. Gatunki ptaków, których liczebność kwalifikuje Dolinę Neru do międzynarodowych ostoi ptaków (tzw. gatunki kwalifikujące).

Table 160. Bird species that qualify the Ner River Valley as Important Bird Area of international significance (qualifying species).

Gatunek Species	Status	Rok Year	Liczebność Number	Kryteria Criteria
Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>	M	1995-2003	do 10000i	C3, C4
Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	M	1995-2003	do 5500i	C3, C4
Świstun <i>Anas penelope</i>	M	1995-2003	do 3600i	C4
Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i>	M	1995-2003	do 1200i	C4
Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	L	1995-2003	35p	C6
Derkacz <i>Crex crex</i>	L	1995-2003	20m	C1
Łyska <i>Fulica atra</i>	M	1995-2003	do 1450i	C4
Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	L	1995-2003	35p	C6

Tabela 161. Inne gatunki ptaków wymienione w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, stwierdzone w ostoi Dolina Neru w latach 1995-2003.

Table 161. Other species recorded within the IBA Ner River Valley (1995-2003) listed in the Annex I of the Birds Directive.

Gatunek Species	Status	Liczebność Number
Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	L	13m
Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	L	0-1p
Czapla biała <i>Egretta alba</i>	M	6i
Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	L	20p
Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus columbianus</i>	M	2i
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	L	1p
Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	L	25p
Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	L	6p
Zielonka <i>Porzana parva</i>	L	3p
Żuraw <i>Grus grus</i>	L	3-4p
Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	L	0-6p
Rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybridus</i>*	L	3p
Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	L	5-15p
Wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i>	L	0-3m

* stwierdzona tylko w 2001 r.

* breeding only in 2001

Zagrożenia

Rolnictwo – zaniechanie dotychczasowego użytkowania rolnego, wypalanie roślinności, niedostosowane do biologii ptaków terminy prowadzenia zabiegów.

Gospodarka wodna – techniczna zabudowa brzegów cieków, usuwanie krzewów i drzew z brzegu.

Urbanizacja – niepokojenie ptaków na skutek penetracji siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe.

Infrastruktura – planowana w przyszłości autostrada przebiegająca w pobliżu ostoi.
Turystyka i wypoczynek – bezpośrednie zagrożenie (płoszenie, niszczenie gniazd).

Podziękowania

Autorzy składają podziękowania za pomoc przy gromadzeniu danych: Rafałowi Bargielowi, Jerzemu Grzybkowi, Januszowi Hejdukowi, Krzysztofowi Kaczmarkowi, Tomaszowi Przybylińskiemu, Sławomirowi Mielczarkowi oraz Tadeuszowi i Krystynie Musiał.

Źródła danych

Głowaciński (2001); Gromadzki i in. (1994); Gromadzki i in. (2002); Heath, Evans (2000); Janiszewski i in. (1998); Janiszewski i in. (1999); Janiszewski i in. (2002); Janiszewski i in. (2003); Janiszewski, Włodarczyk (1998a); Janiszewski, Włodarczyk (1998b); Janiszewski, Włodarczyk (2000); Natura 2000/Pradolina Warszawsko-Berlińska.

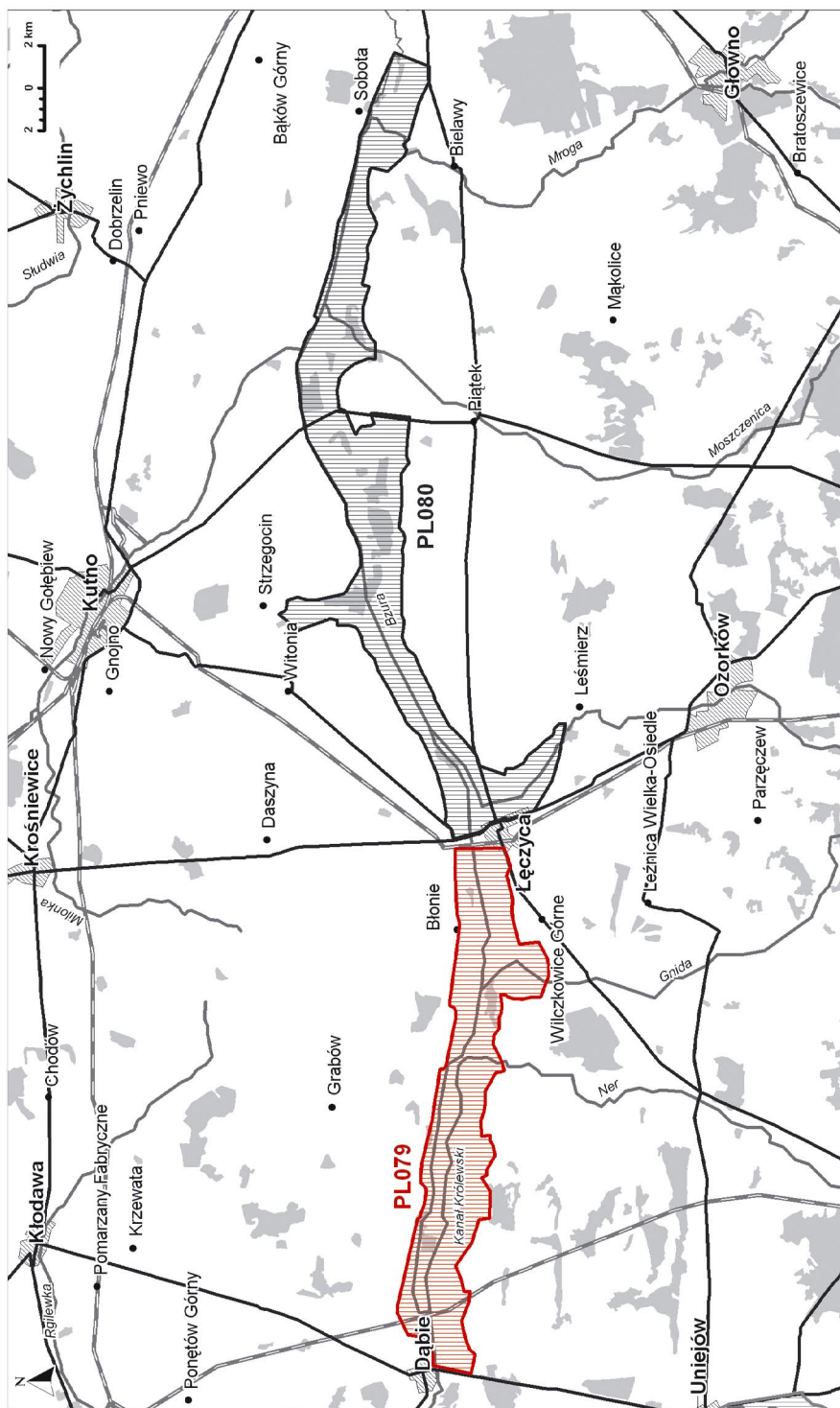
Summary

The IBA Ner River Valley is a wetland regularly flooded during the spring. The valley was drained in the past. However, the drainage system is very insufficient due to its poor condition and lack of a regular maintenance. Almost the whole area is covered with wet meadows and pastures with a significant amount of reedbeds and sedges. Some small Pine stands are located on sandy soils. Scarce wet Alder stands are also present.

In the Ner River Valley at least 17 bird species listed in the Annex I of the Birds Directive were found. This IBA was designated for five migratory species (Table 160) whose numbers exceed 20 000 during migration, and for three breeding species, for which it is one of most important sites in Poland. In addition, eight bird species are listed in the *Polish Red Data Book of Animals* under different threat categories.

The major threats to birds and their habitats in this IBA include possible changes in agriculture (intensification) and plans to construct a motorway in the vicinity of this site.

The Ner River Valley has been included into the governmental proposal of the Natura 2000 network as a part of a special protection area Pradolina Warszawsko-Berlińska, PLB100001. The proposed SPA is bigger than the IBA Ner River Valley and covers also the IBA Bzura River Valley.

PL079. Dolina Neru (Ner River Valley)